

Osvětí a domov

Člověk se dokáže přizpůsobit i nejhorším podmínkám a okolnostem; co to však vlastně znamená? Může to být chápáno tak, že se člověk s těmi zlými okolnostmi smiřuje? Nebo dokonce že se prostě adaptuje? Že je schopen se spokojit s málem, nebo dokonce že se spokojí se vším, jen když může přežít? Nikoliv; znamená to jen to, že člověk je schopen si zvykat na okolnosti, že dokáže přijímat (akceptovat) i podmínky, které mu příliš nevyhovují (zejména když na nich může pracovat, když je může opravovat a opravovat). Ale ani tam, kde se dokáže v širokém rozsahu adaptovat, když je schopen si zvyknout tak říkajíc i na oprátku, zdaleka to neznamená, že se tam cítí být „doma“, že je schopen tam zdomácnět, aklimatizovat, domestikovat. Zvyknout si ještě zdaleka neznamená být někde „doma“, cítit se tam „doma“. Okolnosti jsou něco naprosto vnějšího, co nemá žádný (natož pozitivní) význam pro „život“ nejen konkrétního člověka (nebo jiného subjektu), ale pro život člověka (nebo subjektu) vůbec. Okolnosti mohou ten život je buď připouštět (dovolovat) nebo nepřipouštět (vylučovat). Ovšem i tam, kde život jen připouští, mohou být stále ještě nevhodné či málo vhodné, takže život (živý subjekt, živá nebo předživá bytost, živé jsoucno) buď nejde způsob, jak přežít – anebo takové nenajde. Pokud takovým způsobem najde a přežije, znamená to, že si ze svého okolí nějak udělal své osvětí, tj. osvojil si je jako nějak přijatelné, akceptovatelné. Na nižších úrovních ovšem nelze mluvit o „domově“; kdyby to však možné bylo, pak je zřejmé, že mezi osvojením okolního světa (části okolního světa) a „zdomácněním“, nalezením či spíše vytvořením „domova“ zůstává ještě velký rozdíl; mezi oběma je ještě přehrada či hluboký příkop. Život, který „živoří“ na okraji svého osvětí, jež se občas stává životu zcela nevhodným či nemožným, dokáže takováto období překonat ve formách, že se jakoby zcela vzdávají svého aktivního žití. A tak se pro nás otevírá otázka, zda onen Vesmír, v kterém žijeme na jedné planetě jediné hvězdy z miliard, je v takovém stavu, že některé nejnižší formy života mohou přežívat aspoň v podobě spor nebo něčeho podobného, anebo ony vzácné situace, které život připouštění, jsou tak řídké, že ani nejjednodušší spory či podobné formy nemají šanci, takže je nutno připustit, že život může vznikat sua sponte, bez jakéhosi nezbytného počátečního „vkladu“ jakéhosi fundamentálního „klíče“ jakýchkoli spor apod. Do jisté míry bychom mohli uvolnit význam užitých slov a vyjádřit se v tom smyslu, že buď je život čímśi, co do Vesmíru musí vždy znovu vstupovat jako exot, nebo zda jako exot musel aspoň jednou nebo třeba několikrát do Vesmíru vstoupit (a pak se udržovat a šířit eventuálně v podobě spor), – anebo zda je život ve Vesmíru „doma“ (v širokém smyslu), takže oživenost je v jistém smyslu jeho bytostnou a nikoli následnou, druhotnou vlastností.

(Písek, 150113-1.)